

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Poenis. Titvlvs IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

exemplum fore exemptam: aut eam juris beati Petri ex-
 hibere: si vero jus & proprietatem Romanæ ecclesiæ, vel
 ad Romanam ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel
 aliam familiam spectare pertinet: per hoc plenè debet exem-
 ptam hujusmodi ecclesiæ iudicari. Cum enim iure com-
 munes ecclesiæ per orbem diffuse ad Romanam
 ecclesiam pertineant, si ad alium concedatur ecclesiæ, vel
 de ea per sententiam iudicetur, ex hoc ipsius comproba-
 tur exemptio: ut privilegium nihil aliis alatur concessio
 ei, cui conceditur, & sententia nullum aliter datam sub-
 sistam ecclesiæ (pro qua fertur) prerogativam (cum
 verba aliquid operari debent) conferat gratiæ specialis
 de eâ idem, si privilegium contineat, vel ipse Papa per
 modum exprimat supradictum, quod ecclesiæ sit libe-
 ritatis: seu quod potius Romanæ ecclesiæ libertate: vel
 quod in hoc prerogativa gaudeat speciali: aut si dicat
 libertatis, quod ecclesiæ Romanæ annuum censum
 solvat: ad perceptum indicium libertatis: siue quod ipsam
 censum eximit ab ordinarij a potestate: vel quod
 nonnullis Episcopis cathedram collocare, aut im-
 perari (sive ordinationem quamvis levissimam faciendi)
 concedat aliquam potestatem. Similiter si aliqui recu-
 pantur proprios & speciales subiectos, censentur ex-
 empti. Non sic si in proprios & speciales filios Roma-
 næ ecclesiæ sint suscepti: tales quippe exempti propterea
 non erunt. Si vero dicatur simpliciter, quod aliqua
 ecclesiæ Romanæ ecclesiæ annuum censum solvat: non
 propter hoc exempta ecclesiæ dicitur debet. Idem dicimus
 de ceteris aliis: per privilegium concedatur libertas, &
 censum de censu annuo persolvendo sequatur: ut si ali-
 quis quod ab alio, quam à Papa seu eius legato ex-
 communicari, suspendi aut interdicti non possint, vel ali-
 quod aliud specialiter à sede Apostolica sit indultum:
 id eundem dicitur, quod in speciales Romanæ ecclesiæ fi-
 lios adempti, & sequatur in privilegio, quod eccle-
 siæ libertatis ad indicium & libertatis perceptum annuum
 censum solvant. His enim & consimilibus casibus sic
 licet privilegia articulis, ordinariorum jurisdictioni
 nonnullis talia sint subiecti. Licet autem sic diversos
 privilegia, quibus ecclesiæ ac monasteria eximuntur,
 nonnullis talibus materiam ad imputandam duxerimus de-
 signandos: per hoc tamen alii exemptiorum (si reperi-
 untur) familiarum libertatum modis vel eorum effecti-
 bus nullatenus aliquatenus derogari.

CAP. XI.

Transgrediuntur ut tempore interdicti possint celebrare divina clau-
 ditur, alio etiam extraneo admittit non possunt. Et si suo
 privilegio per sua super hoc privilegiata, familiares suos admittit:
 non familiares conveniunt taliter privilegiati. Hoc privilegium non
 dicitur, cuius culpa potius interdictum, h. d. Dominicus.
 Idem.
 Iam & vobis concessum existit, ut interdicti tem-
 pore penitus clausi, excommunicatis & interdictis
 talia, voce submissa divina celebrare possint: ad ea
 tamen non erant si aliunde venerint (nisi super hoc
 privilegium existens) recipere nulla ratione debent.
 Quia conceditur singulari personæ, ut modo præmisso
 tempore interdicti celebrare valeat, vel audire divina:
 non familiariter eodem effecti ad audiendum cum ea, & ce-
 nentur de assensu in familiaribus alicujus conventus, seu
 talis est censentur: nisi enim nisi privilegiati suc-
 ce, admitti non debent, & hujusmodi quoque conce-
 dere potest in, cuius causa seu culpa, dolo

Al. admodum. b. Alii iudicium. c. Al. sta. sic
 privilegio interdicti, ut ita se inferio privilegiati aris.
 de materia vide lausim in e. alius mater. infra
 causa.

vel fraude, sicut a sententia interdicti prolata, seu qui
 ad perpetrandum delictum, cuius occasione lata extitit,
 præbuit consilium, auxilium, vel favorem.

CAP. XII.

Episcopi cum aliarum vicibus celebrare possint, & sibi facere cele-
 brari: ita tamen, quod non violens interdictum, hoc dicit, Ioh.
 And.

Idem.

Quoniam Episcopi & eorumque superiores se habeat
 diversis ex causis à suis ecclesiis & diocesis absten-
 tare frequenter, nec semper possunt commodè ad eccle-
 sias accedere pro missa celebranda vel audienda in ipsis,
 sine qua eorum transe non decet absque causa rationabili
 ullam e diem: præfenti constitutione indulgemus eis-
 dem, ut altare possint habere viaticum, & in eo celebra-
 re, ac facere celebrari ubicunque absque interdicti tran-
 gressione illis permittitur celebrare vel audire divina.

DE INIURIIS, ET DAMNO
 DATO.
 TITVLVS VIII.
 CAP. VNIC.

Reprehensio contra personas ecclesiasticas concedi, vel concessa
 extendi non debent, contra facientes (nisi revocet intra mensum)
 singulares sine excommunicatione, universitates interdicta, Ioh.
 And.

Gregorius X. in concilio generali Lugdunensi.

Et si pignorationes, quas vulgaris elocutio d
 repræfalias nominat, in quibus alius pro alio præ-
 gravatur, tanquam graves legibus, & æquitati na-
 turali contrariæ, civili sint constitutione prohibita. Ve-
 tamen earum prohibitio in personis ecclesiasticis tantò
 amplius timeatur, quanto in illis specialius inhihentur,
 eas concedi contra personas prædictas, seu bona ipsor-
 um e, aut quantumcunque generatim prætextu cujus-
 vis consuetudinis (quam potius reputamus abusum fore)
 concessas, ad illas extendi præfenti decreto distri-
 ctius inhihemus. Illi autem, qui contra fecerint, adver-
 sus personas easdem pignorationes, seu repræfalias con-
 cedendo, vel extendendo ad eas (nisi præiumpcionis vel
 extensionis tempore intra mensum) si personæ singulares
 fuerint, sententiam excommunicationis incurram: si vero
 universitates, ecclesiasticas subiaceat interdicto.

DE POENIS.
 TITVLVS IX.
 CAP. I.

De veteri iure poterit Archiepiscopus, cum in provincia sua
 jurisdictionem suam exequitur, punire notorios injuriantes, filios,
 monachos, & familia sua, si per se sua jurisdictione impeditur: alios
 non, nisi consuetudo amplius tribuat: sed hodie tales injuriam suam
 puniunt, etiam si jurisdictionem non impediunt, h. d.

Innocentius IV.

Romana ecclesia: & infra. Licet autem Remen.
 Archiepiscopo suam Provinciam visitanti, eos, qui sunt sibi, vel suæ familie, aut aliis, quos
 propter hoc per eandem provinciam dirigit, & etiam

a. Al. fuerit. b. Et an appellatione Episcopi veniat ele-
 ctus, vide Felin. in cap. eam se de rescript. vers. tertio restringitur.
 c. al. sta. nulla die. d. Vide Librorum. h. quod tamen Cassus.
 ff. de leg. a. Bart. in l. Labos. ff. de sup. le. e. al. ipsarum. f. Vid.
 Alex. consil. l. i. incip. circa primum dubium, unde intelligitur quod
 de quo possit esse iudex in propria causa.

quando concilium convocatur, eos, qui nunciis suis, quos pro illo vel aliis per Provinciam ipsam sua debita jurisdictione utendo transmittit, injuriari praesumunt: si hac occasione sua in his impediatur jurisdictione, pro injuria hujusmodi (dummodo existat notoria) propria auctoritate punire, nisi amplius ei de Remensis ecclesiae consuetudine competere dignoscatur. Sibi etiam & metropolitanis aliis in suis provinciis (dum sic in illis jurisdictionem exercent) puniendi manifestas & notorias offensas, tunc eisdem illatas vel suis, etiam exinde impediti jurisdictionem hujusmodi non contingat) libera sit de nostra speciali concessione facultas.

CAP. II.

Debet hac Decretalis, quibus assistentibus fieri debeat degradatio, de quibus vestibus, ornamentis, libri & instrumentis in degradatione fiat expressio, & quibus verbis utatur ipso degradandis. *Interd.*

Bonifacius VIII. Interd. Episcopo.

Degradatio a qualiter fieri debeat, a nobis tua fraternitas requisivit. Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio seu depositio ab ordinibus vel gradibus ecclesiasticis est a proprio Episcopo sibi assistente, in degradatione clericorum in sacris constitutorum ordinibus, certo Episcoporum numero, definito canonibus, faciendam: quoniam proprii Episcopi sententia sine aliorum Episcoporum presentia sufficit in degradatione eorum, qui minores sunt taxat ordinis recipient. Actualis vero sive sollemnis coelestis militia militis, id est clerici degradatio (cum ad eam fuerit procedendum) fiet, ut ex autoritate eius, qui militie deseruit armatae, cui militaria detrahuntur insignia, sicque a militia remotus castris ejicitur, privatus consortio & privilegio militari. Clericus igitur degradandus vestibus sacris indutus, in manibus habens librum, vas, vel aliud instrumentum seu ornamentum ad ordinem suum spectans, ac si deberet in officio suo solemniter ministrare, ad Episcopi praesentiam adducatur: cui Episcopus publice singula, sive sint vestes, calix, liber, seu quavis alia, quae illi juxta morem ordinandorum clericorum, in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat, ab illo vestimento seu ornamento, quod datum vel traditum fuerat ultimo inchoando, & descendendo gradatim degradationem continuet usque ad primam vestem, quae datur e in collatione tonsurae, si necesse radatur caput illius seu tondeatur, ne tonsura seu clericatus vestigium remaneat in eodem. Poterit autem Episcopus in degradatione hujusmodi uti verbis aliquibus ad terrorem, illis oppositis, quae in collatione ordinum sunt prolata, dicendo Presbytero hac vel similia verba in remotione planetae: Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali privamus: sicque in remotione reliquorum insignium similibus verbis utens in ablatione ultimi, quod in collatione ordinum fuit primum, infra scripto, vel alio simili modo pronunciet sive dicat: Auctoritate Dei omnipotentis Patris & Filii & Spiritus sancti, ac nostra, tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & eximus te omni ordine, beneficio & privilegio clericali.

CAP. III.

Quamvis inventio carceris fuit ad custodiam: tamen potest quis primum in carcerem perpetuo & ad tempus. *Interd.*

Idem.

Quamvis de ad reorum custodiam non ad poenam. Quare specialiter deputatus esse noscatur: Nos

a Qualiter hodie fieri possit degradatio, vide conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 4. adde cratos in c. 1. sup. de heret. ord. lib. 2. al. fuerint. c. al. tractat. d. Vide Io. Ananiam in c. a nobis de apost. & Fed. in c. sum. de ser. compet.

tamen non improbamus, seu convicimus (cum iudicibus & personis, cuilibetque circumstantiis per considerationem pensatis) in perpetuum vel ad tempus, prout videris expedire, carceri mancipes ad poenitentiam puniendam.

CAP. IV.

Pena alicuius imposita, & ejus poenitentia, non extenditur ad ipsius lineae feminas: nisi aliud in iure, vel sententia sit expresse. *h. d. Zen.*

Idem.

Ubiunque alicui & eius filii seu posteritas, in certam generationem poena imponatur ad locum vel a jure, poena ipsa eos tantum afficit, qui per lineam, non per feminam linea descendente transmittuntur. Nisi aliud in jure vel sententia sit expresse.

CAP. V.

Primo punitur sequentes, percutiuntur, ac capere debent, & ejus criminis fautores. Secundo, eorum filii & nepotes, ipsi in sollicitudine poenam addit. Quia, quae poenam cum ab hostibus, sacri debent: & qui poenam sequuntur. Quinto, de iudicibus, vel iudicibus, vel iudicibus huic criminis. Sexto ad collatas poenitentias. Septimo, poena de insequentibus clericis vel iudicibus, vel iudicibus, vel Cardinalibus, Ordinibus, poena de iudicibus, vel iudicibus. Nono, de iudicibus, vel iudicibus, vel iudicibus, vel iudicibus. Observe: & contrafacientibus poenam imponi. *Interd.*

Idem.

Felicis recordationis Honorii Papae tertii, praedictis nostris vestigiis inherentes, quibusdam iudicibus detractis de communi fratrum nostrorum consilio, hac in perpetuum valitura consuetudine fecerunt, ut quis deinceps in hoc felicitate genus impetret, quod sanctae Romanae ecclesiae cardinalis hanc honorabiliter insecutus, vel percussit, aut cepit, vel fecerit, vel fecerit facientis, aut fieri mandaverit, vel fecerit, vel fecerit, habuerit, aut consilium & dedecit vel fecerit, qui poena receptaverit vel defensorit sitent condone: & reus criminis laesae majestatis perpetuo sit infamia, infidatus & nihilominus & bannitus, sit incommunicatus, nec testamentum liberam habeat satisfactionem, nec ad aliquis bona ex testamento vel ab intestato veniat: quatenus ab omni successione repellatur, publicum repella confusus minus inveniat, nisi multas satisfactionem: sicut & habitaciones ejus deserta, & in eis qui eas inhabitat, dentur cuncta ipsius admodum infamiam, & ut perpetuae notam infamiae perpetua tenentur, nullo tempore reparentur: nullus ex decessu, nullo tempore, nullus respondere in iudicio tenentur, quousque etiam in bonis invenitur, ipsius effecti, vel repudiatione minio applicetur, ut ex illis vel transfinit ad publicos, sed potius cum ipso quodammodo detententur & sua. Si qua vero feudalia, locationes, officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus ecclesiis obtinet, sit eis ipso jure privatus, quae sic libere ad ecclesias revertantur, quod ecclesiarum rectoribus de ipsorum sua voluntate disponant. Quod si quis praedictorum filium vel filios habeat, nepotem, vel nepotem praedictam lineam descendentes, beneficium loca beneficiat quovis beneficio (etiam si poenitentiales ab ipsius vel adeptifuerint dignitatem) sint eis ipso jure privati: spe promotionis omnino solutata. Nulli po-

a Praeter Doctores hic vide aliquos per Decretum in c. de iudic. b Vide Decretum in c. de off. delegati. c. de iudic. & hancur quid significet, dicit Angulus in Pragma in c. Germanicus in c. 1. de heret. l. 6. & Parisi Ordines in c. de her. d. Psalm. 62.

veritatem filiorum atque nepotum ex virili sexu de-
 scendentium ab eisdem, alicuius aperiatur janua digni-
 tatis, aut honoris ecclesiastici vel mundani, seu ad alicuius
 loci regimen sit ascensus: sit eis postulandi negata
 facultas, sit notorie a iudicatus, & quolibet aliud offi-
 cium seu ministerium publicum interdictum: in iudi-
 cio ex parte affectio contra quemquam nihil fidei, nihil
 utilitatis inveniat, ut ad testimonium profusus reddan-
 tur in iudicio: sit eis ad ordines ascensus inhibitus, sit ad
 beneficium vel officium ecclesiasticum denegatus accessus
 &c. & (si magis famosa sit eorum infamia) ad actus
 regimini nullus eis pateat aditus, nulla porta pandatur
 illis: sit per aliquo praesens, omni e spe dispen-
 sationis adempta. Praesenti nihilominus ad iudicium fan-
 tiam, ut ex infectione praedicta, sicut ex infectione
 avaritiae violenta, ipso facto excommunicationis senten-
 tiam quis incurrat, & tam infector, quam alii supra
 dicti mali participes, quamdiu in sua contumacia
 poenitentiam, singulis diebus dominicis & festivis pulsatis
 campanis, & candelis accensis, per omnes illius loci ec-
 clesiam, in quo tantum facinus fuerit attentatum, necnon
 viciniam & diocesium viciniam d. excommunicati pu-
 blicè denuncientur: & nec ab alio, quam à Romano
 Pontifice possint absolutiois beneficium obtinere, nisi
 tunc in moris f. articulo constituti.

Quam avaritiam abolerendi: primo sufficienter
 avaritiam evanescant, quod inferende poenae parebunt, &
 tunc domino poenitentiam peragentem injungendam:
 tunc per omnes illius loci ecclesias principales, vicin-
 tiamque locorum, diebus dominicis & solennibus in-
 altibus tunc coram populo, femoralia tantum habentes,
 a facibus deferentes in manibus, cum quibus per eandem
 sententiam publicè sustinentur: itur postmodum ultra ma-
 gis ad avaritiam poenitentiam per tres annos ad mi-
 nimum, nec eandem postmodum reverti abque sedis Apo-
 stolicae licentia speciali. Verum cum talis gratiam re-
 missionis mererit (beneficio absolutiois obtento)
 licentiam ei licentia, ut suam & suorum injuriam pro-
 piam & debitorum illorum, quae contracta fuerint, &
 postmodum acquiritur repetitio non negetur. Illud
 non diximus omittendum, quod si quis fuerit in
 avaritia confesso, aut simplici favore culpabilis, ju-
 ramentum poenae metatur ex culpa: ut secundum
 modum avaritiae, vindicta procedat. Ceterum,
 avaritia extendatur, & propter enormitatem culpa-
 ritatis, avaritiam modus exuberet, nec poenis solitis con-
 tinetur: facinorosa, ut ad collaterales fratres, videlicet
 cognatos, & propereos talium possit extendere poenas in
 quibusdam nostrae constitutione contentas, circumspic-
 tione Pontificis, prout circumstantiae rationabiles
 adhibeant.

Item etiam dignum censuimus anathematizandum:
 a quocumque aliquo praedictorum excessuum, quoniam
 de clericis vel religiosi nostrae familiae, vel car-
 dinalium affectu forte praesumpserit, proportionetur
 poenae delicto: ita quod vindicta ex aequo excessu re-
 missionis ab officio nostrorum cohibeantur deinceps
 immunitate formidine ultionis, quas Dei vel no-
 strorum reverentia non coetret. Si
 vero per se vel per alium occiderit cardinalem,
 vel dederit causam mortis: ultra quam

*Al. avarit. b. Al. avarit. c. Al. omnino d. Lo-
 quatur. f. Quamvis in moris articulo nulla est referentia, atq;
 poenae avaritiae poenae: ita conc. Trid. sess. 24. de casibus
 & avaritiam.*

praemissa contineant, sic in eum potestas jurisdictionis in-
 surgat, sic rigor ultionis infiliat, quod contra vites sub-
 sidium mortis solatium invocet, vivens poenae non culpa:
 vindicta speculum non offensa. Per hoc quoque secu-
 laribus potestatibus non admittimus facultatem utendi le-
 gibus contra tales, quas ad versus sacrilegos catholici
 Principes caderant, quis enim locus regiminis poterit
 esse tutus, quis rector securitate gaudebit, si Romana
 ecclesia (quae omnium ecclesiarum disponente Domino
 caput est & magistra) casibus istis subijcitur? si ejus filii
 speciales hujusmodi periculis exponuntur? Quem eccle-
 siae filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non
 tangeret, & confusio tam aspera non moveret? Porro si
 filius est, dolebit: si fidelis, matre fidei laesa laedetur.
 Quapropter si Princeps, senator, consul, potestas, vel al-
 ius dominus sive rector contra praesumptores praedictos
 praesentis constitutionis tenorem non fecerit observari:
 tam ipse, quam officiales ipsius infra mentem (postquam
 res ad notitiam eorum pervenerit) eoipso sententiam ex-
 communicationis incurrant. Civitas vero quaevis alia,
 praeter urbem, qua talia facienti vel facientibus seu praes-
 lumentibus, in his consilium vel auxilium dederit aut
 favorem, vel infra mensem saltem taliter delinquentes,
 (prout tantum facinoris enormitas exegerit, & facultas eis
 affuerit) non duxerit puniendos, pontifici & supra, sit
 eoipso dignitate privata, & nihilominus remaneat in-
 terdicta.

DE POENITENTIIIS, ET REMISSIO-
 NIBUS.
 TITVLVS X.
 CAP. I.

*Quaestores non citant aliquos, licet eos monere possint. Et in
 concedendis indulgentiis non excedant Archiepiscopi statutum con-
 cilio generali. h. d. Zen.*

Innocentius IV. in concilio Lugdu-
 nensi.
 Romana ecclesia: & infra. Quaestoribus a au-
 tem fabricae Remen. ecclesiae, Remen. Archiepi-
 scopus, sive eius officiales citandi suffraganeorum
 ipsius ecclesiae subditos (quos iidem quaestores sibi resi-
 stere, aut nolle parere dixerint) ut super hoc compareant
 coram ipsis, nequaquam tribuant potestatem. Super
 benigna vero ipsorum receptione ac subventionem ipsi fa-
 bricæ faciendâ, possunt eisdem suffraganeos & alios
 Christi fideles Remen. Provinciae charitative monere.
 In concedendis quoque indulgentiis non excedat Remen.
 Archiepiscopus statutum concilii generalis.

CAP. II.

*Concesso generali confessorii non tangeat Episcopo specialiter rei-
 servata, nec obtento consuetudinis potest qui sibi eligere confes-
 sorem. h. d. Zen.*

Bonifacius VIII.
 Si Episcopus suo subdito concesserit, ut sibi possit ido-
 neum eligere confessorem, ille quem si elegerit, in ca-
 sibus, qui eidem Episcopo specialiter reservantur, nul-
 lam habet poenitentis potestatem: Quum in generali con-
 cessione illa non veniant, quae non esset quis verisimiliter
 in specie concessurus. Nulla quoque potest consuetu-
 dine introduci, quod aliquis valeat, qui eum possit sol-
 vere vel ligare.

CAP. III.

*Decretali, cum ex eod. in pluribus Episcopis indulgentibus lo-
 cum habet. h. d. Zen.*

*a. Predicatoris: quos faceret omnino sustulit conc. Trid. sess. 24. de
 refer. c. 2. in fine. & sess. 22. de refer. c. 1. b. Vide conc. Trid. sess. 24.
 de sanctissimo sacramento. can. 11.*